

Főoldal>Jogi lépések indítása>Hol és hogyan?>Melyik ország joga alkalmazandó?

Melyik ország joga alkalmazandó?

Írország

1 A hatályos jogszabályok forrásai

1.1 Nemzeti szabályok

Írországban a kollíziós szabályok elsődleges forrása a szokásjogban található és e szabályok – mint ilyenek – változnak és fejlődnek. Mivel azonban a kollíziós szabályokat illetően az ítélkezési gyakorlat viszonylag ritka; számos területen nehéz egyértelműen megállapítani az irányadó jogot. Ez különösen a családjogra igaz. Ami a joghatóságra irányadó jogszabályokat illeti, a hagyományos kollíziós jogi szabályokat nemzetközi egyezmények és uniós jogszabályok váltják fel.

1.2 Többoldalú nemzetközi egyezmények

Az 1961. évi hágai egyezmény a végrendeleti intézkedések szabályaival kapcsolatos kollíziókról

Az 1980. évi római egyezmény a szerződéses kötelezettségekre vonatkozó jogról

1.3 Főbb kétoldalú egyezmények

Nincs tudomásunk jogválasztásra vonatkozó rendelkezéseket tartalmazó, olyan kétoldalú egyezményekről, amelyekben Írország félként szerepel.

2 A kollíziós jogi szabályok végrehajtása

2.1 A bírák hivatalból kötelesek-e alkalmazni a kollíziós jogi szabályokat?

Az általános álláspont szerint a kollíziós jogi szabályok csak akkor alkalmazandók, ha legalább a felek egyike azok alkalmazása mellett érvel.

2.2 Vissza- és továbbutalás (Renvoi)

A doktrína figyelembe vételét igénylő ügy ritkán merül fel az ír bíróságok előtt.

2.3 A kapcsoló tényező megváltozása

Ebben joghatóságban egységes megközelítés nem érvényesül.

2.4 Kivételek a kollíziós jogi szabályok általános alkalmazása alól

Bár ebben a kérdésben hiányzik az ítélkezési gyakorlat, valószínűtlen, hogy Írország az ír közrenddel ellentétes külföldi jogot alkalmazzon.

2.5 A külföldi jog bizonyítása

Az ír bíróságok előírják, hogy a külföldi jog tartalmát tényként kell bizonyítani. A külföldi jogra hivatkozni kívánó félnek elő kell adnia és a bíróság számára elegendő mértékben, tényként kell bizonyítania a külföldi jog tartalmát. A felek által előterjesztett bizonyítékok közti ellentmondás esetén a bíróság megvizsgálhatja a szakértők hitelességét és azt követően figyelembe veheti az elsődleges bizonyítékot (*pl.* külföldi jogszabályok és esetek), különösen akkor, ha az ír bíróság számára ismert koncepciókat alkalmaznak. Ha az ír kollíziós jogi szabályok szerint a külföldi jog alkalmazandó, azonban egyik fél sem terjeszt elő bizonyítékot e jog tartalmát illetően, a bíróság rendszerint azzal a vélelemmel él, hogy az ellenkező bizonyításáig a külföldi jog az ír joggal azonos rendelkezést tartalmaz.

A szakértői bizonyítás felvételének célja rendszerint a külföldi jog tartalmának bizonyítása és ehhez nem elegendő a külföldi jogszabály, ügy vagy hatóság szövegének bíróság elé terjesztése. A külföldi jog tartalmára bizonyítékot szolgáltatathat bárki, aki a külföldi jogrendszerben ügyvéd vagy a gyakorlatban e rendszert illetően kellő tapasztalattal rendelkezik. A bíróság általában saját maga nem végez kutatást a külföldi jogot illetően.

3 Kollíziós jogi szabályok

3.1 Szerződéses kötelek és jogi aktusok

Írország aláírta a szerződéses kötelezettségekre vonatkozó jogról szóló 1980. évi római egyezményt. Írország ezt az egyezményt jogszabállyal, a Contractual Obligations (Applicable Law) Act, 1991 (a szerződéses kötelezettségekről [alkalmazandó jogról] szóló 1991. évi törvény) révén ültette át. Az egyezmény rendelkezéseit kell alkalmazni a szerződéses kötelmi viszonyokra minden olyan helyzetben, amikor különböző országok (ütköző) jogai között kell választani. Bizonyos szerződéstípusokra, például a családi kapcsolatokból eredő szerződéses kötelezettségekre ugyanakkor az egyezmény nem vonatkozik. Meg kell jegyezni, hogy a szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló (Róma I.) 593/2008 rendelet Írországban közvetlenül alkalmazandó. Írország ugyanakkor nem vállalta az 1259/2010 rendelet (Róma II.) átültetését, amely rendelet a házasság felbontására és a különválásra alkalmazandó jog területén létrehozandó megerősített együttműködést hajtja végre a részt vevő tagállamok között.

3.2 Szerződésen kívüli kötelmi viszonyok

Családjogi ügyekben vagy házasság felbontására irányuló kérelmek esetén az ír bíróságok a *lex fori* elvét alkalmazzák, mivel az kiszámíthatóságot biztosít. Írországban nincs a jogellenes károkozással kapcsolatos kollíziós jogi szabályozás és az ítélkezési gyakorlat is igen csekély. Az ír bíróságok figyelembe veszik a *lex fori* elvet, amely a fórum jogának alkalmazását írja elő, valamint a *lex loci delicti* elvet is, amely szerint a jogellenes károkozás elkövetésének helye szerinti jog az irányadó. A bíróságok a jogellenes károkozásra alkalmazandó jogot is figyelembe vehetik, ami olyan rugalmas megközelítésre ösztönöz, amely lehetővé teszi a bíróság számára az összes különböző kapcsoló tényező figyelembe vételét és a joghatósági kérdés ennek megfelelő elbírálását.

Meg kell jegyezni, hogy a szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra alkalmazandó jogról szóló (Róma II.) 864/2007 rendelet közvetlenül alkalmazandó Írországban.

3.3 A személyi állapot, valamint annak a családi állapottal kapcsolatos vonatkozásai (név, lakóhely, cselekvőképesség)

A gyermek lakóhelyének az édesapja lakóhelyét kell tekinteni, ha születésekor a szülei házasok voltak. Amennyiben a gyermek születésekor szülei nem voltak házasok vagy ha az édesapja a gyermek születésekor már meghalt, a gyermek lakóhelyének édesanyja lakóhelyét kell tekinteni. Ez a szabály egészen a gyermek 18 éves koráig érvényesül, amikor is a gyermek nagykorúvá válik és szabadon választhatja meg lakóhelyét.

A lakóhely megválasztásához az érintett személynek a határozatlan idejű vagy állandó tartózkodás szándékával ténylegesen az adott ország területén kell tartózkodnia. Amennyiben ezen elemek bármelyike már nem áll fenn, az érintett személy lakóhelyének származási helyét kell tekinteni. A házasságban élő nő lakóhelye férjétől független.

3.4 Szülő-gyermek kapcsolat megállapítása, ideértve az örökbefogadást is

A Status of Children Act 1987 (a gyermekek jogállásáról szóló 1987. évi törvény) megszüntette a törvénytelen viszony fogalmát. E törvény alapján mindenkinek arra tekintet nélkül kell meghatározni az édesapjához vagy az édesanyjához fűződő viszonyát, hogy a szülők összeházasodtak-e.

Ennek ellenére a gyermeket nem tekintik törvényesnek, amennyiben születésekor vagy a fogantatása idején a szülei nem voltak házasok. A gyermek ugyanakkor szülei későbbi házassága révén törvényesíthető. A törvényes és a törvényesített gyermek alkotmányjogi helyzetét illetően nincs különbség. A gyermek azon jogai tekintetében sincs különbség a szülők házasságának megléte vagy hiánya alapján, hogy a szülei részéről eltartásra és utánuk öröklésre jogosult.

Amennyiben az ír bíróságok egy ügyben a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló 2201/2003 rendelet (Brüsszel IIa) alapján joghatósággal rendelkeznek, főszabály szerint az ír jogot alkalmazzák.

Amennyiben az ír bíróságok joghatósággal rendelkeznek valamely örökbefogadási ügyben, az ír jogot is alkalmazni kell.

Meg kell jegyezni, hogy a felsőbb bíróságok a gyermek szokásos tartózkodási helyére tekintet nélkül joghatósággal rendelkeznek az ír állampolgárságú gyermek alkotmányos jogainak érvényesítésére vonatkozó határozatok végrehajtására. A bíróság joghatósága megállapítására vonatkozó határozatának meghozatalát az befolyásolja, hogy a bíróságok közötti jóviszony nemzetközi magánjogi szabályának szem előtt tartása mellett az adott esetben a bíróság ilyen eljárása célszerű vagy megfelelő-e.

3.5 Házasság, házasság nélkül együtt élő párok, élettársi kapcsolatok, házasság felbontása, különválás, tartási kötelezettségek

Az ír jogban a házassággal kapcsolatban a 2015. május 22-én elfogadott 34. sz. Alkotmánymódosítás úgy rendelkezik, hogy két személy a jogszabályokkal összhangban nemükre tekintet nélkül házasságot köthet. Ennek megfelelően a házasságkötési képességgel rendelkező, szabadon házasodni jogosult személyek a Marriage Bill 2015 (a házasságról szóló 2015. évi törvénytervezet) elfogadását és hatálybalépését követően biológiai nemükre tekintet nélkül házasságot köthetnek. Írországban nem minősül érvényesnek az olyan házasság, amelyben a felek egyike transzszexuális és az újonnan felvett nemével egyező nemű személlyel köt házasságot. A nemzetközi magánjog szabályai szerint a külföldön kötött házasság kizárólag egy sor feltétel teljesülése esetén ismerhető el. A feleknek teljesíteniük kell a házasságkötési szertartás helye szerinti országban irányadó alakiságokat (*lex loci celebrationis*). A feleknek a lakóhelyük szerinti ország szabályai értelmében házasságkötési képességgel kell rendelkezniük. A külföldön megkötött házasságnak az Írországban általánosan házasságkötés alatt értett házasságkötéshez hasonlóan kell lennie. Nem ismerhető el a házasság, ha például poligámiát valósíthat meg.

A Civil Partnership and Certain Rights and Obligations of Cohabitants Act 2010 (az élettársi kapcsolatról, valamint az élettársak egyes jogairól és kötelezettségeiről szóló 2010. évi törvény) 5. cikke alapján meghozott határozatok a külföldi bejegyzett kapcsolatok bizonyos kategóriáinak elismeréséről rendelkeznek oly módon, hogy azok az ír jogban az Írországban bejegyzett élettársi kapcsolattal azonos bánásmódban részesülnek, feltéve, hogy az érintett pár Írországban is jogosult lett volna élettársi kapcsolat bejegyeztetésére.

A házasság felbontására, különválásra és a házasság érvénytelenítésére irányuló eljárásokban irányadó joghatósággal kapcsolatban a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló 2201/2003 rendelet (Brüsszel IIa) Írországban közvetlenül alkalmazandó. Ha a Brüsszel IIa rendelet alapján egyetlen tagállam sem rendelkezik joghatósággal, az ír bíróságok megállapíthatják saját joghatóságukat, amennyiben az eljárás megindításakor legalább az egyik fél belföldi lakóhellyel rendelkezik.

Amennyiben a házasság felbontására irányuló eljárásban ír bíróság joghatósággal rendelkezik, a családjogi eljárásra valamint az esetleges járulékos vagy kapcsolódó kérdésekre saját jogát alkalmazza.

Amennyiben a Brüsszel IIa rendelet nem alkalmazandó, a házasság külföldi felbontása akkor ismerhető el, ha az olyan országban következett be, amelyben az eljárás megindításakor legalább a házastársak egyike lakóhellyel rendelkezett.

3.5.1 Tartási kötelezettségek

A tartási követelésekkel jelenleg a tartással kapcsolatos ügyekben a joghatóságról, az alkalmazandó jogról, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az e területen folytatott együttműködésről szóló 4/2009 tanácsi rendelet foglalkozik.

A tartási rendelet célja lényegében az, hogy a tartásdíj Európai Unió területén történő sikeres behajtásának elősegítése céljából egy sor, a joghatóságra, az alkalmazandó jogra, a határozatok elismerésére és végrehajtására, valamint az e területen folytatott együttműködésre vonatkozó közös szabályt és szabványosított iratot biztosítson. Tekintettel arra, hogy a rendelet egyik elsődleges célja a tartásra jogosultak számára annak lehetővé tétele, hogy ügyükben a tagállamokban nehézség nélkül kerüljön sor határozathozatalra, és a határozat a többi tagállamban további alaki követelmények nélkül automatikusan végrehajtható legyen, a tartási rendelet joghatóságra, kollíziós szabályokra, elismerésre és a végrehajthatóságra, végrehajtásra és költségmentességre vonatkozó szabályokat tartalmaz, valamint a központi hatóságok közötti együttműködés megvalósítását célozza. A rendeletben foglalt szabályok igen határozottan rögzítik, hogy az eredeti határozat rendelkezéseit módosítás nélkül kell végrehajtani és hogy a valamely tagállamban hozott határozat semmilyen esetben sem képezheti érdemi felülvizsgálat tárgyát abban a tagállamban, amelyben a későbbiekben a határozat elismerését vagy végrehajtását kérelmezik. A rendelet tulajdonképpeni hatása ezért az, hogy megtagadja a kereset elbírálásában részt nem vevő tagállami bíróságtól új vagy kapcsolódó végzés kibocsátásának lehetőségét.

3.6 Házassági vagyoni jogi rendszerek

Ellenkező megállapodás hiányában a felek közti házassági vagyoni jogi megállapodást (szerződést) a házastársak lakóhelyének joga szerint kell értelmezni. Az irányadó jogot ilyen megállapodás hiányában is a házastársak lakóhelye határozza meg. Amennyiben a házastársak közös lakóhellyel rendelkeznek, ez minősül a házastársak lakóhelyének. Amennyiben nem rendelkeznek ilyen közös lakóhellyel, a házastársak lakóhelyét a felekkel és a házasságkötéssel legszorosabb kapcsolatban álló jog alapján kell meghatározni.

3.7 Öröklés, végintézkedések

Főszabály szerint az ingatlanok öröklésére a vagyontárgy fekvésének helye szerinti jog az irányadó, míg az ingó vagyontárgyak felosztására és öröklésére az örökhagyó elhalálozásakor lakóhelye szerinti ország jogát kell alkalmazni.

Az örökhagyó végrendelkezési képességét lakóhelyének joga határozza meg, bár van olyan nézet is, amely szerint ingatlan esetén a *lex situs* (ingatlan fekvésének helye szerinti jog) az irányadó.

Megoszlanak a vélemények abban a tekintetben, hogy az örökhagyó végrendelkezési képességét a végrendelet készítésekor vagy az örökhagyó halálakor fennálló lakóhelyének joga szerint kell-e megvizsgálni, amennyiben az örökhagyó lakóhelye a végrendelet készítésének és halálának napja között megváltozik.

A Succession Act 1965 (1965. évi öröklési törvény) alapján a végrendelet alakilag érvényes, ha az alábbiak közül bármelyik jognak megfelel: az örökhagyó végrendeleti rendelkezése megtételének helye szerinti jog; a végrendelkező állampolgársága, lakóhelye vagy szokásos tartózkodási helye alapján akár a rendelkezés megtételének idején, akár a végrendelkező halálának időpontjában irányadó jog; ingatlanok esetén azok fekvésének helye szerinti jog.

3.8 Ingatlan

Az ír jog különbséget tesz az ingóságok és az ingatlanok között, és a szóban forgó érdekeltség ingó vagy ingatlan jellegének meghatározása céljából azon ország jogát alkalmazza, ahol a vagyontárgy található.

Főszabály szerint ingatlanra a vagyontárgy fekvésének helye szerinti jog az irányadó.

3.9 Fizetéseképtelenség

A fizetéseképtelenségi eljárásról szóló 1346/2000 rendelet (továbbiakban: fizetéseképtelenségi rendelet) az EU területén folytatott fizetéseképtelenségi eljárásokban alkalmazandó joghatósági szabályokról rendelkezik[1]. A fizetéseképtelenségi rendelet 3. cikke előírja, hogy a tagállamok bíróságainak azon a

területen, ahol az adós fő érdekeltségei találhatók, hatáskörrel kell rendelkezniük a fizetéseképtelenségi eljárás megindítására. Következésképpen az Írországból indított fizetéseképtelenségi eljárást az ír bíróságok bírálják el a fizetéseképtelenségi eljárásban a követelések bejelentésére, igazolására és elfogadására irányadó ír jogszabályokkal összhangban. Az elsődlegesen releváns jogszabályok a Companies Act 2014 (a gazdasági társaságokról szóló 2014. évi törvény), a Personal Insolvency Acts 2012-2015 (a magáncsödről szóló 2012-2015. évi törvények) és Bankruptcy Act 1988 (a csődeljárásról szóló 1988. évi törvény).

Kapcsolódó linkek

<http://www.irishstatutebook.ie/1995/en/act/pub/0026/sec0027.html>

[1] 2017. június 26-i hatállyal a fizetéseképtelenségi eljárásról szóló, átdolgozott 2015/848/EU rendelet váltotta fel.

Utolsó frissítés: 12/04/2023

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.